

Nr 108.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1934/1935 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels och innehavare av prästerliga emeritlöner; given Stockholms slott den 9 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Engberg anför:

Jag anhåller att få inför Kungl. Maj:t anmäla frågan om beredande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1934/1935 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningsslagar.

Efter att under en följd av år hava varit oförändrade undergingo grunderna för ifrågavarande prästers dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1930/1931 vissa jämkningar, beroende på den efter beslut av 1929 års riksdag och samma års kyrkomöte tillkomna nya lagstiftningen om provisorisk tilläggs-lön åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. m.

Denna lagstiftning har nämligen föranlett, att prästernas dyrtidstillägg för tiden från och med den 1 maj 1930 beräknats efter delvis andra grunder än hittills. Genom nämnda lagstiftning är föreskrivet, att den förut till prästerna utgående tillfälliga löneförbättringen skulle från och med sagda dag upphöra att utgå. I dess ställe äga prästerna uppbära provisorisk tilläggslönen eller — i fråga om kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster — provisoriskt tilläggsarvode. Genom denna förändring hava prästerna i lönehänseende blivit jämställda med statens befattningshavare med nyreglerad avlöning, och på grund härav har förutsatts, att det till prästerna utgående dyrtidstillägget, som förut beräknats efter de för befattningshavare med oreglerad avlöning gällande oreducerade grunderna, numera skall utgå efter *reducerad* beräkningsgrund.

För närmare kännedom om tillkomsten och beräkningen av sålunda beslutade grunder för prästerskapets dyrtidstillägg tillåter jag mig hänvisa till Kungl. Maj:ts proposition nr 192 till 1930 års riksdag.

Emellertid har jämlikt 1932 års riksdags och kyrkomötes beslut rörande kyrkofonden och prästerskapets lönefrågor den förändringen beträffande här ifrågakarande dyrtidstillägg vidtagits, att dessa tillägg nu i sin helhet utgå ur kyrkofonden och icke, såsom förut, till en del bestridas av pastoraten.

De *grundläggande* stadgandena rörande prästernas dyrtidstillägg återfinnas i den med riksdagen och kyrkomötet utfärdade lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner jämte däri genom lagen den 22 april 1921, nr 192, och den 30 augusti 1932, nr 406, gjorda tillägg och ändringar.

Vad kontraktsprostarna beträffar, bereddes möjlighet till dyrtidstillägg först genom lagen den 19 november 1920, nr 844, angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar.

De *närmare* bestämmelserna om prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1933/1934 återfinnas *dels* i kungörelsen den 20 juni 1930 (nr 281) angående dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, sådan den samma lyder efter däri genom kungörelserna den 30 juni 1932 (nr 316), den 28 april 1933 (nr 148) och den 30 juni 1933 (nr 449) vidtagna ändringar, *dels ock* i kungörelsen den 18 juni 1927 (nr 295) angående dyrtidstillägg åt innehavare av prästerliga emeritilöner.

I likhet med vad hittills varit fallet synes beträffande det till prästerna under ecklesiastikåret 1934/1935 utgående dyrtidstillägget såsom allmän regel böra gälla, att de grunder, som kunna komma att fastställas för utmätande av statstjänstemännens dyrtidstillägg, böra i tillämpliga delar vara normerande jämväl för det dyrtidstillägg, som utgår till prästerna.

Nu gällande allmänna bestämmelser i fråga om de grunder, varefter stats-

tjänstemännens dyrtidstillägg utmätas, äro meddelade i kungörelsen den 15 juni 1923 (nr 265) med däri senare vidtagna ändringar.

Emellertid förete de bestämmelser, som för närvarande gälla för prästernas dyrtidstillägg, en del avvikelser från dem, som tillämpas i fråga om statens befattningshavare.

Dyrtidstillägget åt prästerna har sålunda utgått för varje ecklesiastikår efter ett system med fixa belopp även under de perioder, då statstjänstemännens dyrtidstillägg — såsom för närvarande — fastställts för varje särskilt kvartal med tillämpning av en så kallad glidande skala. Möjlighet har dock förbehållits Kungl. Maj:t att, därest det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg beräknas, skulle bli föremål för ändring, jämväl under löpande ecklesiastikår vidtagna skäligen ändringar i det till prästerna utgående tillägget. Stadgandet om tilläggets storlek har därför för ecklesiastikåret 1933/1934 formulerats på sådant sätt, att bestämmelsen förklarats skola gälla allenast tillsvidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnade. Under loppet av nämnda ecklesiastikår har emellertid icke någon jämkning av tillägget vidtagits.

Med hänsyn till de naturaförmåner och tjänstbarheter, som tillförsäkrats en stor del av prästerskapet i samband med de förutvarande bostadsbostälernas utarrendering, och vilka givetvis i ett flertal fall medfört en ej oväsentlig lättnad i dyrtidens tryck, har det vidare ansetts skäligt, att de i tjänstvarande prästernas dyrtidstillägg bleve föremål för någon nedsättning i jämförelse med statstjänstemännens. För de senaste ecklesiastikåren har därför det till prästerna utgående tillägget utmätts så, att det skulle komma att ligga tre enheter under statstjänstemännens. Ifrågavarande minskning har ansetts lämpligen böra drabba enbart det procentuella tillägget.

Övriga avvikelser från de för statstjänstemännen gällande bestämmelserna, vilka avvikelser i regel varit föranledda av hänsyn till det prästerliga avlöningssystemet, torde icke vara av beskaffenhet att behöva särskilt beröras.

I enlighet med det ovan sagda har prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1933/1934 fastställts till 5 procent, varvid dock är att märka, att dyrtidstillägg liksom för statstjänstemännen icke utgår å den del av befattningshavares avlöning, som överstiger 8,400 kronor för år räknat.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1934 beträffande utgifterna (för flera huvudtitlar gemensamma frågor) har statsrådet och chefen för finansdepartementet, under 6. Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst m. fl. ansett, att till grund för beräkandet av anslagen till dyrtidstillägg borde läggas ett indextal av 154. Då jämlikt § 4 i nyssberörda kungörelse den 15 juni 1923 (nr 265) dyrtidstillägget till befattningshavare i statens tjänst med reglerade löner utgår å den för månad uppburna avlöningen efter det procenttal, som erhålles, då hälften av det av Kungl. Maj:t fastställda talet för levnadskostnadsökningen i förekommande fall avjämnas till närmast lägre hela tal och därefter i varje särskilt fall minskas med 18, skulle procenttalet för budgetåret 1934/1935 för dylika befattningshavare kunna beräknas till 9. — I övrigt hava några

ändringar i de för löpande budgetår gällande grunderna för dyrtidstillägg icke föreslagits.

Som nyss nämndes har man plägat utmäta prästernas dyrtidstillägg så, att det ligger tre enheter lägre än statstjänstemännens. Även enligt de beräkningar, som legat till grund för förslaget till nyssberörda lagstiftning om provisorisk tilläggslönen åt prästerskapet, har man utgått från att prästernas dyrtidstillägg skulle så avvägas, att procenttalet för dyrtidstillägget beräknades ligga tre enheter under procenttalet för det tillägg, som samtidigt utgår till statstjänstemän med nyreglerade löner. Med hänsyn härtill skulle prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1934/1935 böra beräknas till 6 procent. För att bereda möjlighet att under ecklesiastikårets lopp jämka detta procenttal, torde böra föreskrivas, att bestämmelsen om procenttalet skall gälla tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

Utöver de ändringar beträffande de i tjänst varande prästernas dyrtidstillägg, som sålunda påkallas av den ändrade levnadskostnadsindex, synas inga andra ändringar erfordras för ecklesiastikåret 1934/1935 i förhållande till vad gäller för ecklesiastikåret 1933/1934.

Sedan emeritilönerna genom lagen den 18 mars 1927 (nr 55) om ändrad lydelse av 2 och 3 §§ i emeritilönelagen den 9 december 1910 undergått vissa förhöjningar, hava dessa löner ansetts jämställda med så kallade nyreglerade pensioner. På grund härav hava från och med ecklesiastikåret 1927/1928 vidtagits motsvarande nedsättningar i de till emeriti utgående dyrtidstilläggen. De nu gällande bestämmelserna rörande dyrtidstillägg åt emeriti finnas intagna i förutberörda kungörelse den 18 juni 1927 (nr 295).

Enligt beslut av 1929 års riksdag och samma års kyrkomöte hava, i samband med antagandet av den nya lagstiftningen om provisorisk tilläggslönen, vidtagits vissa ändringar i emeritilönelagen (se lag den 13 december 1929, nr 385, om ändrad lydelse av 2—5 §§ emeritilönelagen). Det genom lagen den 18 mars 1927, nr 55, fastställda, i emeritilönen ingående fyllnadsbeloppet har ersatts av ett provisoriskt tilläggsbelopp, som för samtliga emeriti utgör 1,000 kronor.

Någon ändring av de i kungörelsen den 18 juni 1927, nr 295, meddelade bestämmelserna angående dyrtidstillägg åt prästerliga emeriti synes icke vara påkallad för tiden efter utgången av april 1934.

Vad beträffar det procenttal, efter vilket dyrtidstillägget för innehavare av emeritilön skall utgå, har, såsom jag förut erinrat, statsrådet och chefen för finansdepartementet beräknat levnadskostnadsindex för budgetåret 1934/1935 till 154. Då dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal, som med 16 enheter understiger hälften av talet för levnadskostnadsökningen, torde man sålunda hava att för ecklesiastikåret 1934/1935 räkna med ett procenttal av 11.

Antalet ordinarie präster kommer för nästkommande ecklesiastikår att

något ändras genom ikraftträdande beslut om organisationsändringar. Dessa beslut medföra en minskning med 4 kyrkoherdar och en ökning med 2 komministrar. Någon ytterligare förändring av antalet präster, berättigade att uppbara dyrtidstillägg, torde icke vara att emotse av annan anledning.

I detta sammanhang vill jag erinra, att vid 1932 års omförmälda riksdag och kyrkomöte den ändringen genomfördes i fråga om prästerskapets löneförmåner, att rätten för ordinarie prästman att å löneboställe avgiftsfritt, men på egen bekostnad, erhålla ved och brännstovv till husbehov skall upphöra från och med att ny löne reglering för tjänsten fastställes efter den 1 maj 1933. I stället för den sålunda bortfallande naturaförmånen skall envar kyrkoherde och komminister såsom bidrag till uppvärmning av tjänstebostad erhålla, kyrkoherde 200 kronor och komminister 160 kronor för år av vederbörande pastorat. Jag finner övertvägande skäl tala för att i förevarande avseende dessa bränslebidrag jämfällas med de avlöningsförmåner och ersättningar, som avses i § 3 mom. 2 av ovannämnda kungörelse den 20 juni 1930 och att förty dyrtidstillägg icke beräknas å bidragen. Uttrycklig föreskrift härom torde sedermera få intagas i kungörelsen.

Enligt en inom ecklesiastikdepartementet med tillämpning av det ovan anförda verkställd approximativ beräkning komma kostnaderna för ifrågasvarande dyrtidstillägg att under ecklesiastikåret 1934/1935 uppgå till de belopp, som framgå av nedanstående tablå:

Befattningshavare	Dyrtidstillägg kronor
Ordinarie präster och ständiga adjunkter	1,110,000
Adjunkter i egentlig bemärkelse	60,000
Sjuklediga e. o. präster	2,000
Kontraktsprostar	7,000
Emeriti	110,000
Summa kronor	1,289,000

Utgifterna för prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1934/1935 skulle sålunda komma att uppgå till omkring 1,290,000 kronor.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig i det föregående förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1934/1935 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga

Kungl. Maj:ts proposition Nr 108.

emeritilöner ävensom i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar, samt att bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest det tal för levnads-kostnadsökningen, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg utgår, blir föremål för ändring, förordna, att det till de i tjänst varande prästmännen utgående dyrtidstillägget skall undergå skälig jämkning.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Hedenlund.